

صدف عفاف

www.ketab.ir

صدف عفاف

اعظم وفایی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

طراح جلد: سید ایمان نوری نجفی

چاپ اول: ۱۳۹۰

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

بیب و صحافی: چاپخانه مجاب

کانون اندیشه جوان

سرشناسه: وفایی، اعظم، ۱۳۵۹-

عنوان و نام پدیدآور: صدف عفاف (اعظم وفایی).

مشخصات نشر: تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص. - فروست: کتاب دانشجو.

نوبت: ۳۵۰۰۰ ریال شابک: 978-600-159-093-1

یادداشت: کتابنامه، یادداشت، نمایه.

موضوع: عفت -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ اصل/لاو/۵۵۱/۲۵۰۷ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۹۷۵۹

تهران: تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۹۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۱۱

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

پیشگفتار	۹
مقدمه	۱۱
بخش اول: مفهوم‌شناسی	۱۳
۱۵ عفت در لغت و اصطلاح. ۱۷ ضرورت حیاورزی. ۱۸ بخشی درباره حجاب و عفاف. ۱۸ مفهوم‌شناسی حجاب. ۱۹ رابطه حجاب و عفاف.	
بخش دوم: جلوه‌های عفت و حیا	۲۳
فصل اول: عفت مالی	۲۵
۲۷ ۱. عفت در حال تنگدستی. ۲۹ ۲. عفت مالی در حال غنا و بی‌نیازی.	
فصل دوم: عفت قلبی	۳۱
۳۱ ۱. معنای قلب. ۳۳ ۲. ویژگی‌های قلب در قرآن.	
فصل سوم: عفت در نگاه	۳۹
فصل چهارم: عفت گفتاری	۴۵
۴۶ ۱. محتوای گفتار. ۵۰ ۲. لحن و شیوه‌ی ادای گفتار.	
فصل پنجم: عفت در پوشش	۵۳
۵۷ دستور به عفاف‌ورزی برای همه مسلمانان. ۵۹ فلسفه حجاب	

۵۹. ۱. ایجاد بهداشت روانی و امنیت در جامعه. ۲۵۹. حفظ نظام خانواده. ۳۶۰. حفظ کرامت و شخصیت زن. ۴۶۰. حفظ پاکدامنی و عفت اجتماع. ۶۱. استثنائات حجاب زنان

۶۱. ۱. استثناء در برخی اندام‌ها و اعضاء. ۲۶۲. استثناء در پوشش برخی افراد (۶۲ الف) زنان سالخورده. ۶۳ ب) زنان بدوی و صحرانشین. ۴۶۴ ج) کنیزان. ۶۵ د) زنان اهل ذمه.

۶۶. ۳. لازم نبودن رعایت حجاب در مقابل دسته‌ای از افراد. ۶۸ بررسی اشکالات و شبهات (۶۸ الف) رکود فعالیت‌ها. ۷۰ ب) حجاب و آزادی. ۷۱ ج) ممنوعیت سبب طغیان.

۷۵ فصل ششم: عفت در روابط جنسی

۸۳ بخش سوم: عوامل شکل‌گیری عفت و حیا در انسان

۸۵ فصل اول: فطری بودن عفت و حیا

۹۱ فصل دوم: ایمان و معنویت

۹۷ فصل سوم: وراثت

۱۰۱ فصل چهارم: محیط

۱۰۲. ۱. خانواده. ۲۱۰۴. دوست. ۳۱۰۷. اجتماع

۱۰۹ بخش چهارم: آثار و پیامدها

۱۱۱ فصل اول: آثار عفاف

۱۱۱. ۱. آرامش روانی. ۲۱۱۳. امنیت اجتماعی. ۳۱۱۴. استحکام نظام خانواده. ۴۱۱۴. آثار و برکات اخروی.

۱۱۷ فصل دوم: آثار بی‌عفتی

۱۱۷. ۱. پیامدهای فرهنگی و عقیدتی. ۲۱۱۹. پیامدهای اجتماعی

۱۱۹ الف) تزلزل بنیان خانواده. ۱۲۰ ب) افزایش جنایت و نداشتن امنیت اجتماعی.

۱۲۱ ۳. عوارض اقتصادی. ۱۲۱ ۴. بیماری‌های جسمی و روانی.

۱۲۳ ۵. مجازات‌های اخروی.

۱۲۷ بخش پنجم: راهکارهای ترویج عفت و حیا در قرآن

۱۲۹ فصل اول: ارائه تربیت صحیح

۱۳۷ فصل دوم: از بین بردن عوامل تحریک‌زا

۱۳۷ ۱. نگاه. ۲. سخن گفتن. ۳. راه رفتن. ۴. لمس.

۱۴۷ فصل سوم: ایجاد زمینه‌های ازدواج

۱۵۳ فصل چهارم: امر به معروف و نهی از منکر

۱۵۵ ویژگی‌های امر به معروف و نهی از منکر در قرآن

۱۵۵ ۱. معرفی معروف همراه با نهی از منکر. ۲. حفظ آبروی افراد.

۱۵۷ ۳. بازسازی روانی (امیددادن). ۴. الگودهی.

۱۵۹ فصل پنجم: اجرای احکام و حدود در جامعه

۱۶۳ بخش ششم: الگوهای قرآنی عفت و حیا

۱۶۵ ۱. حضرت یوسف (ع). ۲. حضرت مریم (س).

۱۷۱ ۳. حضرت فاطمه (س). ۱۷۴ نکات.

۱۷۷ کتابنامه

۱۸۵ فهرست آیات و روایات

۱۹۱ نمایه اعلام

۱۹۷ نمایه موضوعی

پیشگفتار

از دیدگاه قرآن مجید، برای نیل به الگوی مطلوب روابط زن و مرد باید به لایه‌های عمیق معرفتی در انسان توجه داشت. آنگاه که اعتقاد به هدفمندی هستی در مسیر حیات متعالی و جاویدان جهان آخرت در وجود انسان سکنی گزید و عبودیت و خداخواهی ملاک رشد و توفیق گردید، پایه بسیاری از ارزش‌ها در درون انسان شکل می‌گیرد. انسانی که از درون به سوی پاکی‌ها، خوبی‌ها و ارزش‌ها گرایش دارد، به طور فطری با اختیار، آگاهی و رضایت‌مندی طریق عفاف پیش می‌گیرد و به وادی حیاورزی می‌رسد. در جریان جویبار سراسر نور و رحمت قرآن، پایه‌های رشد و تحول در لایه‌های زیرین وجود انسان را باید در دگرگونی نگرش‌ها، باورها و تمایلات انسان انگاشت و برای رسیدن به این تحول، ابزارهای تعلیم و تعلم، بشارت و انذار و الگوهای عینی را به نظاره نشست. در کام بعد، راه‌هایی را که به حفظ عفت و پاک‌دامنی جامعه می‌انجامد، از زلال مصحف شریف می‌توان برداشت کرد که مهم‌ترین آنها وجود پوشش مناسب برای زنان و مردان و پرهیز از تحریک‌آمیزی رفتار است.

کتاب پیش روی شما تلاشی است با تکیه بر منشور همیشه جاوید زندگانی بشر (قرآن کریم) که پس از تبیین مفاهیم کلی، به جلوه‌های عفاف‌ورزی در بسترهایی چون مال، قلب، نگاه، رفتار، گفتار، پوشش و روابط جنسی می‌پردازد و در ادامه، خواننده گرمی را با محورهایی چون عوامل شکل‌گیری عفت در انسان، آثار و پیامدهای عفت‌گرایی، راهکارهای ترویج عفت و الگوهای قرآنی در این زمینه همراه می‌سازد.

مرکز پژوهش‌های فکری و فرهنگی جوان، نهادی برآمده از متن گفتمان انقلاب اسلامیست و با رسالت مکالمه اجتماعی، فرهنگی و سیاسی با جوان امروز آینده‌ساز، امید دارد با ارائه این اثر گامی هرچند کوچک در ترویج فرهنگ قرآنی جامعه‌مان بردارد.

در انتها کوشش محقق گرمی، سرکار خاتم اعظم وفایی در نگارش اثر، همت آقای محمدحسن شاهنگی در ویرایش فنی، زبانی و ساختاری اثر - که در پژوهشگاه به نرم‌نویسی مشهور است - و نیز زحمات ارزیابان علمی کتاب، آقایان محمدرضا فاضل کوهانی و محمدعلی ایرانمنش را ارج می‌نهم و خاضعانه برای دریافت پیشنهادهای شما عزیز همراه دست نیاز به سویان دراز می‌کنیم.

گروه قرآن‌پژوهی

مرکز پژوهش‌های فکری و فرهنگی جوان

مقدمه

انسان متجدد این عصر، با وجود پیشرفت‌های شگفت‌انگیز خود در زمینه علوم و فناوری و برقراری نظام‌های پیچیده و کارآمد اجتماعی، نه تنها نتوانسته در مسیر کمال و سعادت انسانی پیش برود، بلکه با بحران‌های بزرگ‌تری نیز مواجه شده است. یکی از این بحران‌ها و مشکلات، در زمینه اخلاق و معضل بی‌عفتی در جامعه است که به صورت گسترده، جوامع را تحت تأثیر خود قرار داده است. جامعه اسلامی نیز کمابیش از این مشکلات بی‌نصیب نمانده است. در دوران جدید، به‌ویژه قرن بیستم، اندیشمندان غربی در زمینه رفع مشکلات جوامع بشری، مجموعه مباحث نوینی را سامان داده‌اند که به لحاظ نظری، تاحدودی ارزشمند و قابل توجه‌اند. با این حال، این دست‌آورد علمی نه تنها تأثیر چندانی در رفع این معضلات نداشته، بلکه با استناد به تجربه و حس‌گرایی و اصالت ماده، بر دامنه مشکلات افزوده است. آزادی بی‌حد و حصر انسان، نه تنها نتوانسته آزادی را برای او به ارمغان بیاورد، بلکه او را در زندان طبیعت و عوارض شوم بی‌بند و باری گرفتار ساخته و توانایی خروج از آن گرداب را از او سلب کرده است.

دین اسلام از چهارده قرن پیش پرچم‌دار آزادی و حریت بشر بوده است و اکنون نیز به عنوان کامل‌ترین ادیان، در هر زمینه راهکارهای بنیادین و زیربنایی ارائه می‌نماید.

لازم است جامعه اسلامی از منبع غنی قرآن و روایات بهره گیرد و با عملی کردن دستورات دین در اجتماع، جامعه‌ای پاک و سالم پدید بیاورد. در چنین جامعه‌ای است که انسان می‌تواند در هوای پاک تنفس کند و راه رشد را بییماید و به کمال انسانیت خود برسد. باید توجه داشت که وجود چنین مدینه فاضله‌ای با رعایت دستورات الهی، تحقق عینی پیدا می‌کند.

نبود عفت و حیا مشکلات بسیاری برای جوامع ایجاد می‌کند و ممکن است تا جایی پیش برود که ریشه آن اجتماع، پوسیده و نابود شود و انسان به جای عروج به حدّ اعلای انسانیت، از حدّ حیوانیت نیز پا فروتر نهاده، در منجلاب فساد غوطه‌ور شود.

به همین دلیل، رسالت عالمان اسلام نیز حساس تر شده است. آنها باید تبیین جایگاه عفت و حیا در اجتماع را به عهده بگیرند و با استفاده از قرآن و متون دینی، جامعه اسلامی را از خطر عظیم بی‌حیایی و بی‌عفتی نجات دهند. آنها باید عوامل مؤثر در ایجاد عفت و پاکدامنی در رابطه فرد و اجتماع را مطرح کرده و راهکارهای علمی و عملی را در این زمینه برای خانواده و افراد اجتماع ارائه دهند. بدون تردید، ارائه الگوها و نمونه‌های کامل عفت و حیا، مردم را در این زمینه یاری می‌کند. با توجه به اینکه از دستاوردهای مهم انقلاب اسلامی حاکمیت حیا و حجاب است، در راستای تثبیت این دستاورد و حفظ ارزش دینی عفت و حیا و عملی شدن آن در جامعه باید تلاش کرد.